

رسالة الرجل من الرجل

وزارت علوم تحقیقات و فناوری
دانشگاه فنی و حرفه‌ای

دانشکده زینب کبری همدان

عنوان درس: کارگاه صفحه‌آرایی (طراحی مجله)

کاردانی گرافیک

مدرس: سمیه رسولی

نیم سال ۹۸-۹۹

با سلام

دانشجویان گرامی، طبق دستور دانشگاه مبنی بر آموزش مجازی دروس تئوری و عملی برای درس کارگاه صفحه آرایی (طراحی مجله)، مباحث و توضیحات جامع و کاملی خدمت شما ارائه می‌گردد (نمونه کارهای بیشتر در گروه تشکیل شده ارسال خواهد شد).

لطفا پیش طرح‌ها و کارهای عملی خود را به واتساپ شماره ۰۹۰۲۵۹۴۵۱۵۸ ارسال نمایید.

• تعریف صفحه آرایبی:

صفحه آرایبی و یا لی آوت عبارت است از طرح ریزی برای یک صفحه یا گروهی از صفحه‌ها؛ اما در اصطلاح به آن الگوی نهایی صفحه‌های چاپ شده نیز لی آوت یا **صفحه آرایبی** گفته می‌شود. از طرفی صفحه آرایبی وسیله‌ای برای ارائه اطلاعات نویسنده در انواع شکل از قبیل:

✓ متن، تصویر یا ترکیب متن و تصویر و سایر عوامل نمایش دهنده است.

در واقع صفحه آرایبی، شاخه‌ای از ارتباطات تصویری است که موضوع آن، ایجاد روابط مناسب زیباشناسانه و هدفدار در صفحه بین عناصر نوشتاری، تصویری و فضاهای خالی در چهارچوبی معین و از پیش طراحی شده می‌باشد. برای انجام صفحه آرایبی بیش از هر چیز به تصمیمی قاطع، ثبات و برنامه‌ریزی نیاز است، چرا که شیوه و سبک صفحه آرایبی نشریه، قیافه و شکل ظاهری آنرا می‌سازد که ثبات این شکل و قیافه‌ی ظاهری اهمیت بسیار زیادی در جذب و حفظ مخاطبان نشریه، کتاب یا مجله دارد.

عدم وجود ثبات و برنامه‌ریزی قبلی در صفحه آرایبی سبب می‌گردد تا هر شماره و حتی هر صفحه نشریه از لحاظ ظاهری با شماره‌ها و صفحات دیگر نشریه تفاوت داشته باشد و علاوه بر آنکه باعث القاء حس بهم ریختگی و بی نظمی در ذهن مخاطبان می‌شود باعث می‌گردد هیچگاه قیافه و هویت ثابت که یکی از عوامل مهم ایجاد و تداوم ارتباط با مخاطبان می‌باشد شکل نگیرد و در نهایت نشریه نتواند ارتباط مناسبی با مخاطب برقرار نماید.

صفحه آرایبی مناسب و خوب مخاطب را جذب می‌کند و به خواننده انگیزه می‌دهد. صفحه‌آرا باید پس از مطالعه متن و جمع‌آوری تصاویر با داشتن آگاهی لازم از مطلب طراحی خود را آغاز کند. صفحه‌آرا باید مخاطب خود را خوب بشناسد تا با توجه به مطالب ترکیب‌بندی مناسب بین متن و تصویر برقرار کند. و عناصر اصلی طراحی را خوب به کار بگیرد. صفحه آرایبی کتاب و مجله باید به گونه‌ای باشد که علاوه بر زیبایی صفحه، خواننده بتواند به راحتی مطالب را بخواند. در یک صفحه آرایبی نامناسب چشم خواننده هنگام خواندن مطالب اذیت می‌شود.

نرم افزارهای متنوعی برای صفحه آرایبی کتاب و مجله وجود دارد تا به هنرمند کمک کنند که ایده و هنر خود را توسط این برنامه‌ها به اجرا درآورند.

Page Maker ✓

Quark ✓

Corel Draw ✓

Adobe InDesign ✓

Adobe photoshop ✓

• تعریف صفحه‌آرایی مجله :

در بعضی نشریات، سردبیر تعداد صفحات هر مقاله را تخمین می‌زند و با محاسبه فضای مورد نیاز هر مقاله، تعداد صفحات و جای هر یک را در مجله پیش‌بینی می‌کند و از صفحه‌آرا می‌خواهد مطابق آن عمل نماید. همان‌گونه که در تعریف صفحه‌آرایی مجله اشاره شد، برای صفحه‌آرایی دو هدف می‌توان قائل بود: «**راحتی خواندن**» و «**انگیزه دادن به خواننده برای خواندن**»؛ کارهایی که در جهت این دو هدف یا یکی از آنها نباشد در صفحه‌آرایی مردود هستند. اصول و مبانی بصری، کمک موثری برای صفحه‌آرا هستند. اگر در صفحه سکون و آرامش مد نظر است؛ بهتر است از اشکال و فرم‌های افقی که به تعادل نیز دلالت دارند استفاده شود. هنگامی که می‌خواهیم صفحه، استحکام و ثبات را القا نماید، راحت‌ترین راه، استفاده از فرم‌های عمودی است. اشکال مورب و تحرک و جنبش می‌دهند.

✓ شخصیت کلی دو صفحه مقابل هم، در حد امکان باید با موضوع مقاله تناسب داشته و با روحیه کلی مجله نیز هماهنگ باشد.

✓ صفحه‌آرا باید هنگام صفحه‌آرایی مجله، مخاطب مجله و ویژگی‌های او را در نظر آورد و در حد امکان، در کار خود لحاظ کند.

✓ هر عملی که راحتی خواندن را مختل کند، در صفحه‌آرایی مردود است.

✓ یکی از عناصری که برای حفظ تعادل صفحه و رسیدن به کمپوزیسیون بهتر می‌توان از آن در صفحه‌آرایی استفاده کرد، خطوط نازک و ضخیم است.

✓ ایده آل است که در صفحه‌آرایی، روحیه صفحه، مناسب با موضوع آن باشد.

✓ فضاهای خالی در دو صفحه مقابل هم، نقش مهمی دارند و در ابداع و ایجاد خلاقیت می‌توانند سهم مهمی داشته باشند. اصطلاح «**فضای منفی**» که به فضاهای سفید و خالی گفته می‌شود، نشان‌دهنده خالی بودن به مفهوم «**غیر ضرور بودن**» آنها نیست بلکه برای چشم نواز شدن و پرهیز از تراکم و خفه شدن صفحات، وجود این فضاها بسیار ضروری می‌نماید.

✓ تحریریه مطبوعات، در تنظیم خبر روشی را می‌شناسند که اصطلاحاً به آن «**هرم وارونه**» گویند. در سبک هرم وارونه، قاعده هرم حاوی جذاب‌ترین و در بسیاری از مواقع، حاوی بهترین بخش خبر است و نوک آن یعنی بخش انتهایی، حاوی بی‌اهمیت‌ترین بخش‌های ماجراست. در واقع در سبک هرم وارونه، مطالب با توجه به میزان اهمیت آنها از بالا به پایین تنظیم می‌شود.

✓ در صفحه‌آرایی، از جمله قواعدی که به دو صفحه مقابل هم تعادل لازم را می‌دهد و به بهتر شدن ترکیب (کمپوزیسیون) دو صفحه مقابل هم کمک می‌کند، این روش است که از بالای صفحه یا کمی پایین‌تر از آن، از محلی در قسمت فوقانی صفحه، سطر اول تمام ستون‌ها در یک امتداد میزان شوند ولی سطر انتهایی ستون‌ها در پایین، در یک امتداد نباشند. در نتیجه، در این روش، هر ستون ارتفاع خاص خودش را دارد که با

بقیه ستون‌ها متفاوت است. در واقع ستون‌ها حالتی شبیه آویزان شدن به خط افقی و مستقیم بالای صفحه را تداعی می‌کنند.

✓ در یک صفحه‌آرایی مناسب فرد باید از خلاقیت و توانایی خود بهره بگیرد و تلاش کند تا با افزایش سواد بصری و توانایی استفاده از نرم افزار طراحی مناسبی ارائه دهد. طراح باید طبق شناختی که از مخاطب خود دارد نسبت به سن، میزان تحصیلات و محل زندگی و غیره نوع صفحه‌آرایی کتاب یا مجله خود را انتخاب کند.

✓ به عنوان مثال طراحی مجله‌ای که مخاطبین آن کودک باشند با طراحی یک مجله علمی تخصص بزرگسالان کاملاً متفاوت است. این دو گروه از نظر سن و تحصیلات و جایگاه اجتماعی با یکدیگر کاملاً متفاوت هستند و صفحه‌آرا باید طراحی مختص به هر کدام را با توجه به شرایط انجام دهد.

• در واقع اصول صفحه‌آرایی مجلات، مجموعه‌ای از تکنیک‌های بصری برای جذب مخاطب و تداوم مطالعه می‌باشد. صفحه‌آرایی مجلات مقاربت معناداری با طراحی تبلیغات دارد، زیرا همواره می‌کوشد تا با جلوه‌های بصری به جذب مخاطب بپردازد.

• اما صفحه‌آرایی روزنامه، قدری متفاوت است. زیرا روزنامه‌ها بیشتر جنبه‌ی خبری داشته، و محتوا بر جذب مخاطب اثر بیشتری از جلوه‌های زیبایی شناختی دارد.

• در واقع ظاهر مجلات تاثیر بسیاری بر فروش آن‌ها دارد و جلوه‌های ظاهری باید به گونه‌ای باشد که مخاطب بدون هیچ گونه تبلیغات پیشینی از مجله مذکور، و بدون هیچ پیش قضاوتی به سوی آن جذب گردد. این مهم با صفحه‌آرایی مناسب، کیفیت چاپ و کاغذ مرغوب به دست می‌آید.

در نتیجه اولین رمز موفقیت یک مجله یا نشریه، استفاده از آخرین تکنیک‌های پر قدرت گرافیکیست. به طور کل طراحی مجله دارای اصول اساسی است که در این محتوای آموزشی به ذکر این اصول می‌پردازم

• اصل اول: هدف اصلی مجله از صفحه‌آرایی

• هدف اصلی مجله از صفحه‌آرایی مناسب، ابتدا **جذب مخاطب** جهت مطالعه تمام یا بخشی از مجله است. در واقع هدف این است که مخاطب با یک نگاه به نشریه به سوی آن توجه کرده و سعی در مطالعه محتوا کند.

• دومین هدف صفحه‌آرایی شکیل، **تداوم مطالعه مخاطب** است.

طراح همیشه در صدد است به این اهداف برسد. اگر موفق به جذب و جلب توجه مخاطب نکند، شکست مجله حتمی است. اگر در این زمینه موفق بوده ولی در تداوم خواننده موفق نباشد، موفقیت هدف اول را نیز تباه کرده است. البته شکی نیست که محتوا هم از تاثیری بسیاری جهت تداوم ارتباط مخاطب با نشریه دارد.

یک طراح خوب، برای جلب توجه مخاطب، به خوبی از عکس‌ها، تیترها، عکس‌ها و جاگذاری آن‌ها استفاده می‌کند. در واقع تنها چیزی که خواننده را در زمان اولیه در دست گرفتن نشریه جذب می‌کند همین فاکتورهای ذکر شده است

- قطع مجلات معمولاً **رحلی** یا **قطع رحلی بزرگ** است و از اندازه‌های **قطع وزیری** و **سایز رقعی** کمتر در مجلات استفاده می‌شود و بیشتر برای قطع کتاب استفاده می‌گردد.

به طور کلی صفحه آرایه نشریات به سه گروه مهم تقسیم بندی می‌شوند.

✓ **کتاب**

✓ **روزنامه**

✓ **مجلات**

در این میان، روزنامه‌ها با توجه به رسالت خبری و اطلاع رسانی خود، خوانندگان خاص خود را دارند. در نتیجه صفحه‌آرایه‌ی شکیل و مناسب تاثیر بسیار زیادی در جذب مخاطب بیشتر ندارد. در واقع تاثیر محتوای مناسب بسیار بیشتر از تاثیر یک صفحه‌آرایه‌ی خلاق است. هر چند صفحه‌آرایه‌ی خوب در دراز مدت باعث افزایش مخاطبان و همچنین پرستیژ بالای روزنامه خواهد داشت. در مورد کتاب‌ها اما موضوع متفاوت است. با توجه به این که هدف از صفحه‌آرایه‌ی کتاب، صرفاً مطالعه خواننده می‌باشد، اغلب گرافیک جذاب در کتاب موجب حواس پرتی مخاطب از مطلب شده و بیشتر سادگی کتاب مدنظر خواهد بود. لذا در کتابها، صفحه‌آرایه‌ی معمولاً به معنای حروف چینی مناسب در نظر گرفته می‌شود و زیاد از اهمیت چندانی نسبت به جنس کاغذ و کیفیت چاپ نخواهد داشت.

✓ اما اهمیت صفحه آرایه در طراحی مجلات به اوج خود می‌رسد. زیرا یکی از اصول اصلی و درجه‌ی یک جذب مخاطب در یک مجله صفحه‌آرایه‌ی خلاقانه آن است. در گیشه‌های مطبوعات، صفحه‌آرایه‌ی مناسب جلد و صفحات داخلی مجلات است که نقش اصلی جذب خوانندگان را دارد. به عبارت دیگر، طراحان صفحه‌آرایه‌ی به غیر از مهارت خوب در گرافیک، **رنگ‌شناسی** و **دیگر اصول هنرهای تجسمی**، باید دانشی نیز در حوزه **روانشناسی و اثرگذاری تبلیغاتی** نیز داشته باشند.

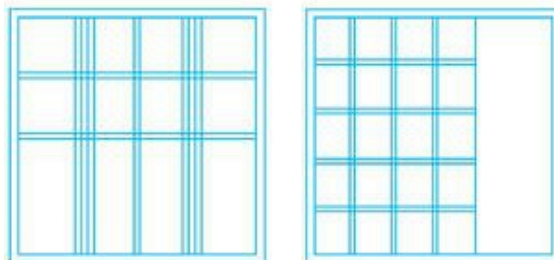
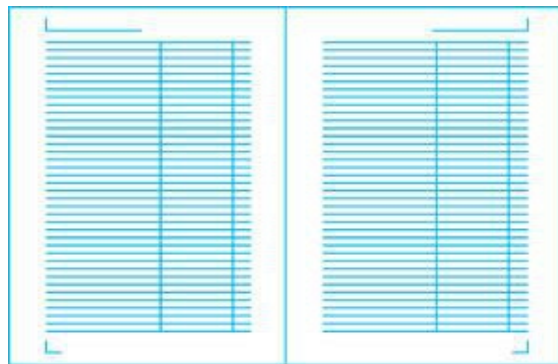
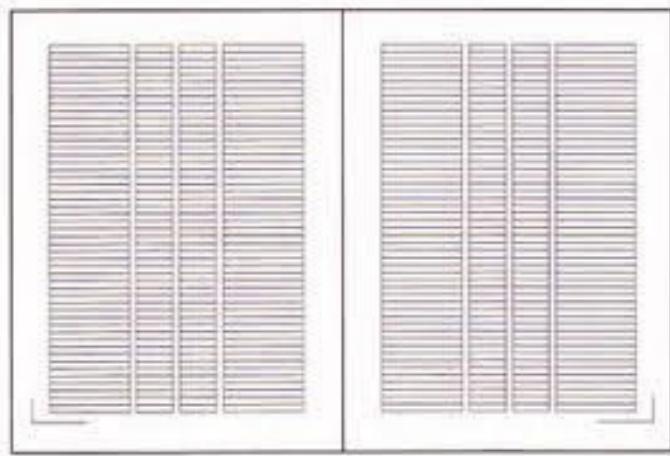
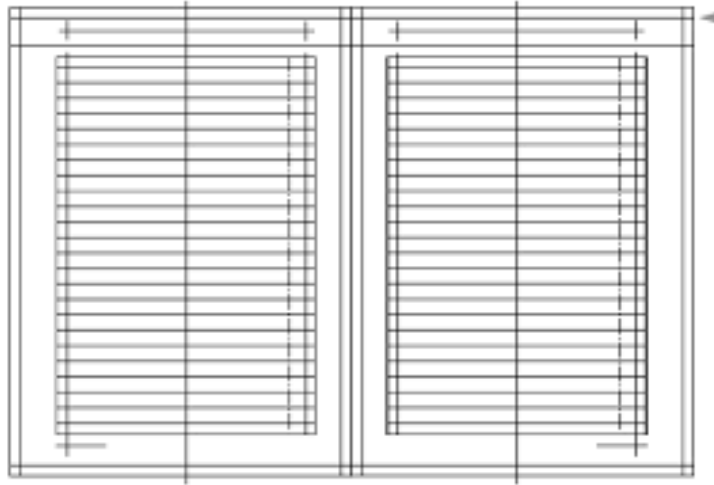
• **گريد يا پايه كار چيست؟**

«پايه كار» يا «گريد» عبارت است از قانونمند كردن و تعيين عواملی مانند طول سطرها و فاصله آنها از يكدیگر؛ فاصله بخشی از صفحه كه واژگان در آن قرار گرفته‌اند از لبه‌های كاغذ؛ فاصله ستون‌های حروف از هم و مواردی از این قبیل در يك كتاب يا اثر چاپی. در صفحه‌آرایی با رایانه، گريد به مفهوم «**تعريف كردن این موارد به صورتی ثابت و مشخص برای رایانه است**» و در صفحه‌آرایی كتاب به روش سنتی معروف به «**چسب و قيچی**» به صفحه‌ای خط‌كشی شده بر مبنای فاصله و طول سطرها نیاز داریم كه علاوه بر واژه‌های «**گريد**» يا «**پايه كار**»، اصطلاح «**صفحه ماکت**» هم برای آن به كار برده است.

خطوط در صفحه ماکت با رنگ آبی چاپ می‌شود كه در فیلم خطی، این رنگ اثری ندارد و در نتیجه، وقتی حروف سیاه رنگ بر روی این صفحات چسبانده شوند، در عكاسی چاپ فقط سیاهی‌ها روی فیلم منعكس می‌گردند و خطوط آبی اثری بر جای نمی‌گذارند. اگر كلمه يا نقشی باید در تمام صفحات كتاب تکرار گردد، بهتر است كه در پایه كار با رنگ مشكی چاپ شود؛ یعنی پایه كار را دو رنگ چاپ كنیم: آبی برای تمام خطوطی كه نیازی به چاپ شدن آنها در كتاب نیست و فقط صفحه‌آرا در صفحه‌آرایی كمك می‌کنند و مشكی، برای نقش یا كلمه‌ای كه قرار است در كل كتاب چاپ شود. در پایه كار كتاب، غیر از خطوط افقی مربوط به كرسی سطرها و خطوط عمودی مشخص‌كننده ابتدا و انتهای سطرها، باید هر خط و علامتی كه می‌تواند در صفحه‌آرایی به صفحه آرا كمك كند، رسم گردد. مانند علامتی كه ۱/۳ بالای صفحه را مشخص می‌كند و برای تعیین شروع فصل‌ها کاربرد دارد، خط چینی كه سر سطرها را مشخص می‌كند، يك خط تقارن كه برای چسباندن تیتريهای وسط در وسط به كار می‌آید، علامتی كه جای شماره صفحه را مشخص می‌كند و موارد دیگری از این قبیل.

بعضی از كتاب‌ها پایه كار شطرنجی دارند. یعنی به جای خطوط كرسی و خطوط عمودی مذکور، سطح حروف را به صورت شطرنجی چاپ می‌کنند تا راهنمایی برای دقیق چسباندن سطوح كاغذی نمونه دوم حروف چینی باشد. در این پایه كارها، بهتر است اندازه هر خانه شطرنجی به جای آن كه بر حسب سیستم متریک باشد، بر حسب سیستم روم گرد، یعنی اندازه هر خانه مربع، ۴/۵ میلی‌متر باشد. پایه كار را معمولاً با راپیدوگراف ۱/۰ یا ۲/۰ میلی‌متر رسم می‌کنند و اگر هم آن را با رایانه رسم کنند، ضخامت خطوط را در همین حدود در نظر می‌گیرند. پایه كار باید برای استفاده از عناصر بصری متفاوتی مانند حروف متن، عنوانها، تصاویر و ریز نقش‌ها مناسب باشد.

از این رو، يك الگوی از پیش تعیین شده نیست بلکه در هر نوع كتاب يا مجله حالتی ویژه دارد. پایه‌كار، باعث ایجاد تناسب بین طرح و مطالب، تبدیل پراكنده‌گی به تجمع، ایجاد خلاقیت‌های منطقی و جلوگیری از اتلاف وقت می‌شود و امروزه در تمام مواردی كه با سطرهایی از نوشتار سروكار داریم، ضروری است. در پایه كار برای تفكيك عملكردهای مختلف، می‌توان از انواع خط چين استفاده كرد و غیر از آن، طراح می‌تواند برای سهولت صفحه‌آرایی، هر علامتی را كه صلاح بداند، در پایه كار منظور نماید.

در جلسات آینده به آموزش مباحث دیگر صفحه آرایي مجله خواهیم پرداخت.

با آرزوی موفقیت